

створення штучного інтелекту. В таких умовах вже піднімається питання взаємовідносин на рівнях машин-машина, людина-машина. Тобто, створюючи навколо себе раціональний машинний простір людина все більше починає звертати уваги при пошуку взаємопорозуміння на морально-етичну та духовну складову людського буття.

Беручи до уваги подальший розвиток суспільства у контексті звернення до свободи, людської гідності, що спричинятиме затребуваність подальших розвідок.

Список використаних джерел:

1. Ulrich P. Transformation der okonomischen Vernunft. С. 384.
2. Апель К.-О. Дискурсивна етика як політична етика відповідальності у ситуації сучасного світу / Єрмоленко А. М. // Комунікативна практична філософія. Підручник. – К.: Лібра, 1999. – 488 с. – С. 395-412.
3. Кравченко П. Гідність людини як ціннісний принцип її соціального буття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/.../KRAVCH.pdf>.
4. Телешун О. Ф. Філософія техніки в сучасному гуманітарно-науковому дискурсі / Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Філософія. політологія. – 1(115). – 2014. – С. 43.

Ревін Ф.Г.

аспірант,

Науковий керівник: Герасимова Е.М.

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ІНТЕНЦІЙНЕ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ ЯК СТРУКТУРНА ДЕТЕРМІНАНТА КОЛЕКТИВНОЇ ДІЇ

Обопільне визнання та підтримання сумісного статусу, завдань та зобов'язань довкола суспільно демаркованих форм, функцій та норм продукує засадничі механізми колективної дії, аналіз якої надає імпульс досліджу субстанціональних фундації сумісної ідентичності різноманітних діяльнісних угруповань, виявляючи, в такий спосіб, аксіологічні підстави для концентрації й координації різних членів соціуму у тих чи інших проявах кооперативних стосунків.

Проаналізовані такими класиками соціальної теорії, як Е. Дюркгайм та М. Вебер та низкою сучасних соціально зорієнтованих мислителів як Ю. Габер-марс та П. Рікер тощо, колективно-інтенційні сполуки агентів ціле-раціональної взаємодії – колективи як квазі-соціальні субстанції поєднані спільною історичною долею і вкрай різним соціальним потенціалом, людським капіталом, розміром, мобільністю, призначенням, зовнішніми ознаками та внутрішнім устроєм [1].

Суспільство має складну, розгалужену та нестабільну соціальну структуру, що, нерідко, містить елементи апатійно-конфліктного, диз'юнктивно-патологічного, дисфункціонально-анархічного типу, основою якої, однак, завжди є певний різновид згуртованої колективності. Людина протягом свого життя перебуває у різних колективах, які тим чи іншим чином здійснюють соціалізуючий вплив на неї, завдяки якому засвоюються відповідні традиції, звичаї, моделі поведінки, культурні цінності [Там само, с. 65-74].

Втім, кожна особа долучається до участі у колективній діяльності не лише на рівні її емпіричних проявів та наслідків, але, вочевидь й першочерговим чином, завдяки певній раціонально-комунікативній сполучі попередньо узгоджених кооперативних намірів. Колективно-інтенційна інтеракція (*collective intentional interaction*), отже, включає в себе велику кількість різновидів учасників і форм у спосіб, що уможлиблює пояснення результатів синергійної діяльності індивідуумів як складової ланки певної цілісно-динамічної системи усталеної взаємодії (*shared cooperative endeavors*) [7, с. 15-27].

Аналізуючи активність соціальних груп доцільно, разом з цим, відзначити, що вона у більшості випадків залежить від модусу інтенційних настанов індивідів, які входять до нього. Це в першу чергу стає зрозумілим, якщо прийняти постулат про колектив як сукупність людей, об'єднаних спільними інтересами, що в такий спосіб (опосередковано чи напряду) долучаються до вирішення конкретних завдань і викликів суспільства [2, с. 10].

Основу колективу, що водночас формує і осереддя будь-якої соціальної групи становить людина в різноманітних проявах її перманентної активності. Дія людини, в свою чергу, репрезентована формою активності, що постає як принципово відкрита система, здатна до вільного саморозвитку, потенційно необмеженого та незводимого до матриці «створінь простих контактів», що наявна в тваринному царстві для якого пізнання та витонченість, адже ті що «злилися з реальністю» не можуть мати з нею ніяких відносин [Там само, с. 220].

Так само є очевидним, що колектив діятиме відповідно до необхідності, праксеологічної зацікавленості, ціннісних орієнтирів та соціальних норм індивідів, оскільки люди об'єднуються у колективи, саме відповідно до власних інтересів, переконань, потреб, що викристалізуються через переслідування максимізації цілеспрямованого, нададитивного характеру сумісної кооперації.

Синергована теленомічна взаємодія, відтак, є невід'ємною рисою будь-якого колективу чи соціального угруповання. Саме цей феномен являє собою основу культури, рушійну силу розвитку суспільства, що має чіткі характеристики, які репрезентовані завдяки процесам її перебігу та реалізації, відображаючи онтологічну інтенційність згуртованих навколо спільних досягнень діяльнісних конгломератів [6, с. 15-20].

М. Олсон зазначає, що ідея схильності груп діяти на підтримку обоюдоцілих інтересів, має (здавалося б) природньо впливати з панівної в рамках теорії колективної дії презумпції раціональної, спрямованої на захист та стимулювання власних інтересів поведінки. Так, якщо члени угруповання мають спільні інтереси або мету, то навіть за умови, що жоден з них не є успішним у задоволенні даних інтересів чи досягненні цієї мети, логічно

припустити, що устремління таких раціонально-корисливих кооператорів були інспіровані на рівні колективної ідеї [4, с. 80-92].

Будучи започаткованим К. Марксом, який наголошував на спільному інтересі як єднальній ланці для задоволення спільних потреб, даний тип сумісної діяльності, отже, має місце переважно у тоталітарних суспільствах, де індивід зазнає системного тиску щодо необхідності підпорядкування власної праксеології діалектиці загальної мети [3]. Водночас, у суспільствах більш демократичного типу спостерігається ситуація коли корислива раціональна людина, що виходить з крайньої максимізації власного здобутку, зазвичай, не воліє охоче солідаризуватися з мотивами поведінки і соціальної діяльності та не зацікавлена в (прямих чи опосередкованих) групових зв'язках та інтеракціях, що не призводять до її нагального бенефіту [5, с. 19].

Таким чином, з вищенаведеного стає зрозумілим, що колективна дія є ефективним механізмом підвищення (супра)індивідуальної результативності (за неодмінної умови консенсусного обмеження власної свободи) лише у випадку коли в рамках деліберативного процесу цілеспрямовані інтереси індивіда співпадають з визнанням загальних цілей колективу. Домінування ж спокуси «безбілетної» настанови у прийнятті рішень може призвести до мінімізації оптимального рівня забезпечення колективного добробуту.

Відтак, суперечки щодо характеру колективності, що формує різноманітні модуси групової інтенційності додають новий вимір до завдань і методу соціальної філософії, багатогранна проблематика якого, однак, не може бути розглянутою окремо від домінуючого вектору адекватної концептуалізації сумісної діяльності, що передбачає усунення розбіжностей, що мають місце у аналізі природи і структури «зав'язків» та «поєднуючих механізмів». Все це додає нових дослідницькі плідних вимірів у лоні соціальної онтології, конкретна проблематика яких заслуговує на окрему увагу та вивчення.

Список використаних джерел:

1. Социальная философия: учебник / Под общ. ред. В. П. Андрущенко, Н. И. Горлач. – К.: Единорог, 2002. – 736 с.
2. Блумер Г. Коллективное поведение / Г. Блумер; [пер. с англ. Д. Водотынский] Американская социологическая мысль: тексты / сост. Е. И. Кравченко; под. ред. В. И. Добренкова – М.: Изд-во МГУ, 1994. – 496 с.
3. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях / Анатолій Карась. – К.; Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 520 с.
4. Олсон М. Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп / М. Олсон; [пер. з англ., післямова С. Слухая]. – К.: Лібра, 2004. – 272 с.
5. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. – М.: Академ. проект, 2002. – 880 с.
6. Поліщук О. С. Колективна дія: соціальне пізнання і практика / досвід філософської концептуалізації: монографія / О. С. Поліщук – Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2015. – 400 с.
7. Jankovic M., & Ludwig, K. (Eds.). (2017). *The Routledge Handbook of Collective Intentionality*. Routledge. New York.